

*Makalenin Türü: Ropörtaj / Report
*Geliş Tarihi / First Received: 01.05.2023
*Kabul Tarihi / Accepted: 12.06.2023
*Atıf Bilgisi: Demirel, O. (2023). “Dr. Öğr. Üyesi Bahadır Gülден İle Son Kitabından Hareketle Bir Röpörtaj”. Hars Akademi, 6 (1), 176-182.
*Citation: Demirel, O. (2023) “An Interview With Dr. Lecturer Bahadır Gülден Based On His Book Titled Language – Culture Relationship In Turkish Teaching And Reflections Of Soküm On Turkish Textbooks”. Hars Akademi, 6 (1), 176-182.

DR. ÖĞR. ÜYESİ BAHADIR GÜLDEN İLE SON KİTABINDAN HAREKETLE BİR RÖPORTAJ

Osman DEMİREL*

Öz

Türkçeyi Türk kültürünün aktarılmasındaki en önemli araç olarak gören Bahadır Gülден, 1985’te Tokat’ta doğmuştur. Yazar, lisans eğitimini 2007’de Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği bölümünde tamamladıktan sonra 2014’te Afyon Kocatepe Üniversitesinde “Yavuz Bahadıroğlu’nun Çocuk Romanları ve Hikâyelerinde Yer Alan Değerler” adlı teziyle yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır. Ardından Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Programı’nda “Türkçe Öğretim Programlarının ve Türkçe Ders Kitaplarının Kültür Aktarımı Bağlamında Somut Olmayan Kültürel Miras Öğeleri Açısından İncelenmesi” adlı teziyle doktora eğitimini tamamlayan yazar; dil ve kültür ilişkisi, kültürlerarası etkileşim, somut olmayan kültürel miras, değerler eğitimi, iki dillilere Türkçe öğretimi gibi birçok alanda çalışmalarını yürütmektedir. Yazar 2022-2023 yıllarında Fransa’da “Fransa’da Yaşayan Türk Çocukları için Türkçe ve Türk Kültürü Derslerinde Kültürden Yararlanılma Durumu” adlı araştırmasıyla post doktora sürecini tamamlamıştır. Bu röportajda yazarın kaleme aldığı *Türkçe Öğretiminde Dil-Kültür İlişkisi ve SOKÜM ’ün Türkçe Ders Kitaplarına Yansımaları* adlı kitaptan hareketle yazarın Türkçe öğretiminde somut olmayan kültürel miras özelinde kültürel aktarım ve dil-kültür ilişkisi hususunda görüşlerini almak amacıyla sorular yöneltilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Türkçe, Dil- Kültür İlişkisi, SOKÜM.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yabancı Dil Olarak Türkçe Eğitimi.
Osmandemirel3333@gmail.com / ORCID: 0000-0001-6783-5967.

**AN INTERVIEW WITH DR. LECTURER BAHADIR GÜLDEN
BASED ON HIS BOOK TITLED LANGUAGE-CULTURE
RELATIONSHIP IN TURKISH TEACHING AND REFLECTIONS
OF SOKÜM ON TURKISH TEXTBOOKS**

Osman DEMİREL*

Abstract

Bahadır Gülden, who sees Turkish as the most important tool in the transmission of Turkish culture, was born in Tokat in 1985. After completing his undergraduate education at Samsun Ondokuz Mayıs University, Faculty of Education, Department of Turkish Language Teaching in 2007, the author completed his master's degree at Afyon Kocatepe University in 2014 with his thesis titled "Values in Yavuz Bahadıroğlu's children's novels and stories". Afterwards, the author completed her doctorate education at Gazi University Institute of Educational Sciences, Turkish Education programme with her thesis titled "Examination of Turkish teaching programmes and Turkish textbooks in terms of intangible cultural heritage elements in the context of cultural transmission" and she has been working in many fields such as language and culture relationship, intercultural interaction, intangible cultural heritage, values education, teaching Turkish to bilinguals. In 2022-2023, the author completed his post-doctoral process in France with his research titled "The Use of Culture in Turkish and Turkish Culture Lessons for Turkish Children Living in France". In this interview, based on the book titled "*Language-Culture Relationship in Turkish Teaching and Reflections of SOKÜM on Turkish Textbooks*" written by the author, questions were asked in order to get the author's opinions on cultural transfer and language-culture relationship in Turkish teaching, especially intangible cultural heritage.

Keywords: Turkish, Language-Culture Relationship, ICH.

---

* Master Student, Bayburt University, Graduate School of Education, Teaching Turkish as a Foreign Language. Osmandemirel3333@gmail.com / ORCID: 0000-0001-6783-5967.

Giriş

Demirel- *Değerli hocam, mülakat talebimizi kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz. Öncelikle bize kendinizi tanıtır mısınız?*

Gülden- Rica ederim. Ben de bana ve eserime gösterdiğiniz teveccühten dolayı teşekkür ederim. Ben 1985 yılında Tokat'ta doğdum. Lisans eğitimimi 2007 yılında Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe bölümünde, yüksek lisansımı ise 2014 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesinde tamamladım. Yüksek lisans sürecimde de yine kültürle ilintili olan bir konuyu "Yavuz Bahadıroğlu'nun Çocuk Roman ve Hikâyelerinde Değerler Eğitimi" üzerine bir inceleme gerçekleştirmiştim. Doktora eğitimimi Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi programında tamamladım. Lisans eğitimimden başlamak üzere yüksek lisans ve doktora süreçlerinde dil-kültür ilişkisi, dil öğreniminde ve dil ediminde kültürün rolü gibi hususlara özel bir ilgim vardı. Dil ve kültür ilişkisine, özellikle kültür aktarımı, kültür öğrenimi üzerine Oktay Sinanoğlu'nun gerek eserleri gerekse televizyon programlarındaki söyleşilerinden çok etkilenerek ilgi duymaya başlamıştım. Akademik kariyerim sürecinde de bu alanlara ayrı bir merak duydum ve bu açıdan incelemeler gerçekleştirmeye çalıştım, hâlâ da devam ediyorum. Doktora tezim de bununla alakalıydı. Son olarak Fransa'da iki dilli çocuklarımızın Türkçe dersleriyle ilgili yürürlüğe giren yeni anlaşmanın (EILE) dil öğretim süreçlerine kültürel açıdan ne gibi etkilerinin ortaya çıktığı ve çıkacağı hakkında araştırma yapmak üzere TÜBİTAK bursuyla Fransa'da post doktora yaptım. Bu araştırmada aynı zamanda söyleşimizin de konusu olan somut olmayan kültürel miras unsurlarının kültürel içerik olarak iki dilli öğrencilerimizin dil öğretim süreçlerinde nasıl yararlanılabileceği üzerine de araştırmalar yaptım. Bu vesileyle araştırma sürecimde verdiği burs desteğiyle önemli veriler toplamama katkı sağlayan TÜBİTAK'a ve devletimize şükranlarımı sunarım.

Özellikle ana dili öğretiminde kültürün rolüne çok fazla değinmiyoruz. Yani yabancılara Türkçe öğretiminde bu konu çok derinlemesine ele alınıyor. Ortaya koyulan akademik çalışmalara, makalelere, bildirilere baktığımız zaman, yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kültürün işlevlerine yönelik çok fazla çalışma varken, ana dili öğretiminde yeteri kadar derinlemesine bir araştırmanın olmadığını gözlemlediğim için bu konuya doktora tezimde değinmek istemiştim. Bahsini ettiğimiz kitapta zaten bu doktora tez çalışmamın yansımaları olarak karşımıza çıkmakta.

Demirel- *Kitabın yazılış amacında Türkçe dersi öğretim programlarını ve bu programlar ışığında hazırlanmış olan Türkçe ders kitaplarını içerdiği kültürel öğeler bakımından incelenmesinden bahsetmişsiniz. Sizce ders kitapları, zengin ve köklü bir geçmişe sahip Türk kültürünü nitelikli olarak aktarabiliyor mu?*

Gülden- Ne yazık ki ben bu konuda evet diyemiyorum. Çünkü Türkçe ders kitaplarına baktığımız zaman belirli metinlerin belirli yazarların ve belirli kültürel unsurların dışına çıkamamış kabuğunu kıramamış olduğunu görüyoruz. Özellikle 2006 yılından itibaren yapılandırmacı yaklaşım çerçevesinde ortaya koyulan programlara ve bunların yansımaları olan ders kitaplarına baktığımızda okuma kültürü ya da millî kültür adı altında kültürle doğrudan ilişkili olan temalar bulunmasına rağmen kültürümüzü ders kitaplarımıza yeterince yansıtamadığımızı düşünmekteyim. Bahsini ettiğim temalarda ele alınan içeriklerin Karagöz-Hacivat, Nasreddin Hoca, güreş, cirit, bağlama gibi birkaç kültürel unsurla sınırlı kaldığını görürüz. Bu da bizim kültürü algılayış biçimimizle alakalı bir durum. Yazarların ya da komisyonların kültüre yükledikleri anlam ne ise ders kitaplarında bunun yansımaları da o şekilde oluyor. Dolayısıyla ortaya koyulan ders kitapları Türkçe öğretiminde kadim Türk kültürünün çok az sayıdaki kültürel unsuruna yer veriyor. Buna bağlı olarak da öz kültürümüzün formal eğitim aracılığıyla bireylere tanıtılmasında ders kitaplarıyla sunulan içerik sığ kalıyor. Bir başka husus ise aynı yönetmeliklere ve öğretim programlarına tabi olarak

hazırlanmasına rağmen ders kitapları arasında ciddi anlamda kültürel, nicelik ve nitelik farkının bulunmasıdır. Bir eğitim-öğretim yılında kullanılan bir ders kitabı dil-kültür ilişkisinden çok iyi yararlanarak hem metin hem etkinlik hem de görseller açısından kültürümüzle çok güzel bezerken bir sonraki yıl aynı sınıf seviyesinde okutulacak ders kitabında kültürümüz o kadar sığ bir şekilde yer alıyor ki kitabı hazırlayan komisyonun dil-kültür ilişkisinden adeta bihaber olduğunu düşünmekten kendimi alamıyorum. Çünkü kitapta neredeyse sadece millî kültür temasında yukarıda örneklediğim birkaç kültürel unsurumuza dair metne yer vermeyi kâfi görüyorlar. İşin ilginç yanı ise az önce de dediğim gibi aynı öğretim programına, yönetmeliğe ve Talim Terbiye Kurulunun incelemesine tabi olmasına rağmen kitapların kültürel açıdan birbirlerine denk nitelikte olması gerekir. Bu denli büyük standart farklılıklarının olması ise biz eğitimcilere Ders Kitapları Yönetmeliğinde Türkçe Öğretim Programı’nda da kültür aktarımına yönelik ölçütlerin olması gerektiği mesajını veriyor.

Demirel- *Değerli hocam, yazmış olduğunuz kitapta dil ve kültür ilişkisine çokça değinmişsiniz. Kitaptan hareketle dil ve kültür ilişkisini kısaca açıklar mısınız? Sizin ağzınızdan duymak isteriz.*

Gülden- Bu soruya geçmeden bir önceki soruyla ilgili birkaç eklemede daha bulunmak istiyorum. Türkçe dersi öğretim programlarından da bahsedelim. Kitaplar üzerine konuştuk ama programlara yeterince değinmedik. Aslına bakarsanız kitaplar arasındaki kültürel, nicelik ve nitelik farklılıklarının en temel noktalarından bir tanesi de öğretim programıdır. Öğretim programlarımızda kültürle alakalı olarak geçen ibarelere, yönergelere baktığımızda sadece Milli Eğitimin Genel Amaçlarında, Türkçe Öğretimin Özel Amaçlarında kültür ve kültürle ilgili ulaşılmaması gereken nihai hedeflere temas ediliyor. Yani bunlar bir ülkü olarak ifade ediliyor ancak kültürle ilgili bu hedeflere nasıl ulaşacağımız noktasında bir yol haritası söz konusu değil.

“Hangi sınıf seviyelerinde, hangi kültürel unsurlara yer verilebilir? Kültürün dil öğretimindeki işlevleri nelerdir? Ders kitaplarının metinlerinde, etkinliklerinde ve görsellerinde nasıl yararlanılabilir?” gibi sorulara Türkçe Öğretim Programı’nda yer verilmeli, Ders Kitapları Yönetmeliğinde ise kitapların kültürel yeterliliğine dair ayrı bir alan oluşturulmalı diye düşünüyorum. 2006 yılından itibaren öğretim programlarında kültür ile ilişkili olan değerler eğitimi ile ilgili bir bölüm yer aldı. Hatta son programımızda yani 2019 Türkçe Öğretim Programı da kök değerler adı altında genişletildi. Aynı şey daha detaylı bir şekilde kültür kavramı ve kültür aktarımı üzerinden programlarda vücut bulması gerekiyor diye düşünüyorum. Çünkü dil ve kültür girift bir ilişkiye sahip olan iki temel unsur... Bununla beraber kültür kavramının çok geniş bir kavram genişliğine sahip olması ve çok göreceli bir kavram olması bizim için kültürü daha detaylı açıklamayı zorunlu kılıyor. Çünkü kültürün kavram genişliğine ve tanımına baktığımız zaman üzerinde uzlaşılan herhangi bir tanım söz konusu değildir. Tarif etmesi de çok güç. Hatta bununla ilgili Cemil Meriç’in güzel bir sözü var: “Kültür, muğlak ve kaypak bir mefhumdur. Manasını kelimelerle belirtmeğe kalkıştınız mı, elinizle havayı tutmuş gibi olursunuz, bakarsınız ki her yerde hava var, ama avuçlarınız bomboş.” Kültürel unsurlar da hayatın her alanında var fakat kültürü tanımlamaya çalıştığımız zaman her yönünü kapsayan bir tanım yapamıyoruz. Kültür hem tanımlanması çok zor hem de içeriği çok geniş bir kavram. Dolayısıyla Türkçe öğretim programlarında kültür aktarımı ve kültürün hangi unsurlarının hangi sınıf seviyelerinde verilmesi gerektiğine dair bağlayıcı yönergelerin olması bir tercih değil, bir zorunluluktur. Zaten kitaplarda niceliksel ve niteliksel kültürel boyutta eksikliklerin bulunması ya da bu kadar ciddi farklılıkların bulunması da bunun bir göstergesidir. Bu noktada benim tavsiyem yaptığım araştırmalardan hareketle kültür konusunda halk biliminden ciddi bir yardım almamız gerektiği yönündedir. Kültürel unsurlar nedir? Bunlarla ilgili alan uzmanlarının bir araya gelip hangi sınıf seviyelerinde, hangi kültürel unsurlardan yararlanılması gerektiğine açıklık getirilmeli, buna göre bir tablo oluşturulmalı ve bu çerçevede kitapların içeriğinin şu anki halinden çok daha fazla kültürel içerikle

doldurulması gerekiyor. Sadece nicelik olarak kültürel unsurların kitaplarda yer almasıyla sınırlı kalmamalı. Nitelik bakımından söz konusu kültürel unsurun Türkçe öğretiminde kullanılması da gerekli. Aksi takdirde dil öğretiminde kültürden yine tam manasıyla yararlanmış olamayız. Verdiğimiz kültürel bir unsur üzerinden öğrencinin okumalar ve dinlemeler yapması, ardından da sözlü ya da yazılı olarak anlatıma girmesi, bunu araştırması, bunlar üzerinden sunumlar yapması gibi birtakım etkinlikler yapmak durumundayız. Ancak ve ancak bu şekilde biz kültürü edindirebiliriz diye düşünüyorum. Bu bakımdan geçmişten bugüne Türkçe dersi öğretim programlarının ciddi bir eksikliğini bulduğunu söylemek durumundayım.

Demirel- *Dil ve kültür ilişkisini burada biraz daha açalım isterseniz.*

Gülden-Dil- kültür ilişkisi dediğimizde metaforik olarak bu iki kavramı bir kuşun iki kanadı gibi düşünebiliriz. Bu iki kavram birbirine perçinlenmiş durumda. Dili kültürden, kültürü de dilden ayrı düşünmek mümkün değil ve biz hangi dili öğrenmek istersek isteyelim dili öğrenirken mutlaka kültürünü de edinmek durumundayız. Kültür, insanoğlunun yeryüzüne geldiği andan itibaren yaşam mücadelesi ve fizyolojik ihtiyaçlarına aradığı çözümlerle oluşmaya başlayıp kendini gerçekleştirmesine yönelik estetik ihtiyaçlarını karşılama çabasıyla da devam etmiştir. Yaşam devam ettiği sürece de ortaya koyduğu bu kültürel unsurlar evrilmektedir. Dil de kültürde tezahür eden her şeyin kavramsallaştırılmasıyla oluşan bir iletişim sistemi olduğuna göre dili öğrenmenin yolu kültürden geçmektedir. Bugün metin temelli bir öğrenme süreci ile Türkçe derslerini sürdürüyoruz. Bu çerçevede baktığımızda edebi eserleri kültürden soyutlamamız mümkün mü? Hayır. Bir edebî eseri doğru anlayabilmek, düşünce tarzımız, hatta dil üzerinden düşündüğümüz için beynimizin çalışma prensipleri bile dil ve kültür üzerinden şekilleniyor.

Dolayısıyla biz bir dili doğru anlamak ve o dile uyum sağlamak, o dile mensup kişilerle sağlıklı bir iletişim kurmak istiyorsak mutlaka ama mutlaka o dilin kültürünü öğrenmek, ona hâkim olmak durumundayız. Bu tartışmaya kapalı olan son derece aşikâr bir konu. Yani dil öğretiminde kültür yadsınamaz bir gerçek. Ama düştüğümüz yanlışlardan bir tanesi de şudur: Özellikle ana dil öğretiminde böyle bir varsayım da bulunuyoruz. Öğrencilerimiz, bireylerimiz toplum içinde kültürleniyorlar dolayısıyla da kendi kültürümüzü tanıtmada konusunda özel bir çabaya ya da formal eğitime bu anlamda misyon yüklemeye gerek yok gibi bir yanılgıya düşüyoruz. Kültürleme yapıyorsak bile bunu kara düzen yapıyoruz. Oysaki kültürümüz, sizin de bahsettiğiniz gibi hem çok kadim hem de çok zengin bir içeriğe sahip. Bu da demek oluyor ki fertlerimize tanıtmamız gereken pek çok kültürel unsur var. Bu açıdan baktığımız zaman çocuk tabii ki sokakta, dışarıda, arkadaşlarıyla girdiği etkileşimde, kısacası sosyal hayatta pek çok kültürel unsurdan tabii ki haberdar oluyor ama bunları ne kadar tanıyor? Bunları ne kadar içselleştirebilmiş diye düşündüğümüz zaman ciddi anlamda sorunlarımız olduğunu görüyoruz. Bugün çocuklarımız özellikle teknolojinin gelişmesiyle beraber popüler kültürün sosyal medya, televizyon, İnternet gibi iletişim araçlarıyla kültürlerarası alışverişin arttığı bir ortamda kendi kültürünün müziğine güzel sanatlarına yeterince hâkim olamazken ve bunları çok fazla benimsemezken yabancı kültürlerin sanatçılarına, müziklerine, eserlerine çok daha fazla teveccüh gösteriyor ve onları çok daha iyi biliyor. Bu açıdan bakıldığı zaman gelişigüzel ve düz bir mantıkla bireylerimiz zaten bu memleket içerisinde yaşıyor ve dolayısıyla da Türk kültürünü zaten ediniyorlar diyebilmek çok mümkün değil. Tabii ki burada Türk kültürü hâkim ancak az önce de ifade ettiğim gibi teknolojinin gelişmesine bağlı olarak çok daha fazla fakat bireylerimiz popüler kültür unsurlarına maruz kalıyor. Şayet fertlerimizin önce kendi kültürünü içselleştirir, öğrenir, hazmeder ve yabancı kültürleri bunun akabinde tanırsa bu bir zenginlik olabilir fakat henüz öz kültürünü kavramadan, onu tanımadan farklı kültürleri öğrenme sürecine girerse burada asimilasyon dediğimiz süreç söz konusu olabilir. Bu da bizim açımızdan ciddi bir yozlaşma sıkıntısını ortaya çıkarır diye düşünüyorum.

Demirel- *Bu kitabın alan yazında büyük bir açığı dolduracağını düşünüyoruz. 2006, 2015, 2017 ve 2018 yıllarında hazırlanan Türkçe öğretim programları ve bu programlara bağlı olarak çıkarılan kitaplar hakkında kültür ve değerler eğitimi açısından neler söyleyebilirsiniz?*

Gülden- Dediğim gibi değerler eğitimi programlarda kendine yer bulmaya başladı ama kültür dediğimiz kavram değerler eğitimi de kapsıyor ve kültür konusunda açılacak geniş, kapsamlı bir başlığın ve kültürel standartların iş düşümünde hazırlanacak nitelikli ders kitapları ile öz kültürün içselleştirilmesi ve Türkçe öğretiminde yararlanılması söz konusu olacaktır. Halk biliminden biz bu konuda destek almamız. Halk biliminin özellikle kültürel tasnifi, halk bilimi kadroları üzerinden çok ciddi istifade edebileceğimiz durumlar söz konusu. Benim de naçizane tavsiyem bu açıdan Türkçe öğretiminde kültürel bir perspektif çizilebilir. Az önce dedik ya Cemil Meriç'in söylediği gibi kültür dediğimiz zaman her insan bu kavrama farklı unsurları dâhil edebiliyor ya da bana göre kültürel unsur olan bir şey sizin için kültürel nitelik taşımayabiliyor. Bu anlamda standartlaşmanın sağlanması çok önemli. İşte burada da devreye girmesi gereken disiplin halk bilimidir. Halk biliminden olabildiğince faydalanmamız ve programda mutlaka ayrı bir başlık altında tıpkı edebi türlerin hangi sınıflarda kullanılabileceği ya da kullanılmayacağıyla ilgili bir çizelgemiz var biliyorsunuz programımızda. Tıpkı onda olduğu gibi belirli kültürel unsurları, her sınıf seviyesinde zorunlu tutarak birinci sınıftan sekizinci sınıf seviyesine kadar öz kültürün öğrencilerimiz tarafından edinilmesine ve tanınmasına uygun bir zemin oluşturmamız gerektiğini düşünüyorum.

Demirel- *Değerli hocam, bize ayırmış olduğunuz vakit ve vermiş olduğunuz bilgiler için hem okurlarımız adına hem de kendi adıma çok teşekkür ederim.*

Gülden- Rica ederim, ben de sizlere böyle bir sürece dâhil olduğunuz için teşekkür ederim.

Kaynakça

Gülden, B. (2020). *Türkçe Öğretiminde Dil-Kültür İlişkisi ve Somut Olmayan Kültürel Mirasın Türkçe Ders Kitaplarına Yansımaları*. Bursa: DORA Yayınevi.

Osman Demirel, "Dr. Öğr. Üyesi Bahadır Gülden İle Son Kitabından Hareketle Bir Röportaj", Haziran 2023 / C. 6. S. 1. / 176-182.

Fotoğraflar

